

2838
STOWARZYSZENIE NAUKOWO - TECHNICZNE
INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW LEŚNICTWA I DRZEWNICTWA

KURS TECHNICZNY Z ZAKRESU LEŚNICTWA

URZĄDZANIE LASU

OPRACOWALI

CZEŚĆ I
DR INŻ. JAN ŚWIĄDER

CZEŚĆ II
MGR INŻ. MARIAN CZURAJ

WARSZAWA 1955

WSTĘP

Nauki niezbędne do opanowania zawodu leśnika dzielimy na nauki przygotowawcze (matematyka, biologia, ekonomia polityczna itp.) i nauki fachowe (użytkowanie, hodowla, ochrona i urządzenie lasu, dendrometria, administracja i rachunkowość leśna itp.), te ostatnie zaś z kolei na nauki o charakterze produkcyjnym (użytkowanie, hodowla i ochrona lasu, a także inżynieria i budownictwo leśne), nauczające, jak należy oddziaływać na przedmioty i siły przyrody, żeby otrzymać dobra materialne (drewno, użytki uboczne, nasiona, sadzonki, uprawy, młodniki, drogi leśne itp.) i dobra te zabezpieczyć przed ewentualnymi niebezpieczeństwami, oraz na nauki o charakterze organizacyjno-ekonomicznym, nauczające jakimi przesłankami należy się kierować przy ustalaniu celów i zadań produkcji leśnej oraz jak produkcję tę planować, organizować, ewidencjonować itp. Przy takim podejściu jest rzeczą niewątpliwą, że urządzenie lasu należy zaliczyć do drugiej grupy fachowych nauk leśnych, tj. do grupy nauk o charakterze organizacyjno-ekonomicznym.

Zadaniem urządzania lasu jest bowiem nie produkcja dóbr materialnych, lecz — ujmując tę sprawę na razie najbardziej ogólnie:

- a) wszechstronne poznanie całokształtu warunków wytwórczych urządzanego lasu,
- b) określenie celów, którym produkcja leśna ma służyć, oraz
- c) wskazanie dróg i środków, prowadzących do osiągnięcia tych celów.

Jest rzeczą jasną, że do należytego zrozumienia zasad tak pojętego urządzania lasu i wykonywania go w praktyce konieczna jest znajomość wszystkich nauk leśnych, gdyż dopiero na podstawie znajomości wszystkich tych nauk można określić stan lasu i dojść do uzasadnionych wniosków co do jego potrzeb. Leśnik — urządzieniowiec spełnia więc — jeśli mamy posłużyć się analogią z medycyny — rolę internisty, stawiającego na podstawie dokładnego poznania organizmu, wszechstronną diagnozę i ustalającego sposób leczenia.

Naukę urządzania przyjęto dzielić na dwie zasadnicze części, a mianowicie:

Część I — Teoretyczne podstawy urządzania lasu oraz

Część II — Urządzanie stosowane w gospodarstwie leśnym.

i pielegnowania lasu, przez co prowadzi się systematyczną kontrolę wykonania planu gospodarczego.

Na podstawie ewidencji czynności gospodarczych w poszczególnych jednostkach administracyjno-gospodarczych, prowadzi się ogólną ewidencję tychże czynności w całym kraju, co pozwala na kontrolę wykonania planu gospodarstwa leśnego w całym kraju.

D. REWIZJE URZĄDZANIA GOSPODARSTWA LEŚNEGO.

Mogą być trzy rodzaje rewizji urzędziowych:

- 1) **Rewizja okresowa**, przeprowadzana co pewien okres czasu, po zaktualizowaniu się, opracowanego w podany wyżej sposób, planu urzędzenia gospodarstwa leśnego. Ponieważ plan ten opracowujemy przeważnie na okres 10-letni, przeto normalnie rewizje okresowe powinny być przeprowadzane co 10 lat.
- 2) **Rewizja międzyokresowa**, przeprowadzana w przypadku konieczności poczynienia pewnych zmian w użytkowaniu, jeżeli np. zajdzie potrzeba użytkowania innych powierzchni niż przewidywał plan.
- 3) **Rewizja nadzwyczajna**, przeprowadzana w wyniku zaistnienia poważnych zmian na terenie danej jednostki administracyjno-gospodarczej, np. zmian w powierzchni albo w sposobie zagospodarowania lasów danej jednostki administracyjno-gospodarczej.

Rewizje urzędzenia gospodarstwa leśnego badają bieg gospodarki leśnej w ubiegłym okresie gospodarczym w porównaniu z obowiązującym planem urzędzenia gospodarstwa leśnego oraz wprowadzają wszelkie zaistniałe zmiany w stanie lasu, w celu jego skorygowania i opracowania nowego planu urzędzenia gospodarstwa leśnego na następny okres gospodarczy.

TREŚĆ

Część I.

Wstęp	5
1. Pojęcie produkcji materialnej i jej podział	7
2. Zakwalifikowanie produkcji leśnej	9
3. Pojęcie gospodarstwa leśnego	9
4. Pojęcie urządzania lasu	9
5. Zależność organizacji gospodarstwa leśnego od stosunków produkcji	10
6. Cele gospodarstwa leśnego i rola urządzania lasu w ustroju kapitalistycznym	10
7. Cele gospodarstwa leśnego i rola urządzania lasu w ustroju socjalistycznym	11
8. Zakres urządzania lasu	12
9. Ogólne zasady sporządzania planów urządzania gospodarstwa leśnego	13
A. Sposób użytkowania rębego	13
B. Wiek rębności oraz kolej rębu i okres obiegowy	14
C. Wielkość, zapas i struktura zapasu drzewnego	19
D. Kierunek i układ cięć	21
E. Rozmiar (etat) i lokalizacja użytkowania rębego	25
F. Rozmiar (etat) cięć pielęgnacyjnych (m. rębnych)	29
G. Zakres użytkowania ubocznego	30
H. Sposób odnowienia zrębów bieżących i pielęgnowania upraw i młodników	31
I. Zakres i sposób zalesienia włączonych do gospodarstwa leśnego gruntów nieleśnych	31
J. Ochrona lasu	32
K. Zakres i sposób melioracji gruntów	32
L. Zakres budownictwa drogowego	33
M. Zakres budownictwa administracyjnego i mieszkaniowego	33
N. Organizacja zarządu urządzanego gospodarstwa	34
10. Warunki ekonomiczne urządzanego gospodarstwa	34
11. Charakterystyka gospodarki przeszłej	35
12. Forma planu	35
13. Metody urządzania lasu	36
Písmiennictwo	41

Część II.

A. Inwentaryzacja	46
I. Prace przygotowawcze do urządzenia lasu	46
II. Taksacja leśna wraz z pomiarem wyłączeń	51
1. Przeprowadzanie wyłączeń leśnych	51
2. Opis taksacyjny wyłączeń leśnych	51
3. Pomiar wyłączeń i innych szczegółów sytuacji wewnętrznej lasu	81
III. Zbadanie i opisanie ogólnych warunków ekonomicznych i przyrodniczych urządzanej jednostki administracyjno-gospodarczej	83
IV. Kameralne opracowanie materiałów pomiarowych i taksacyjnych wraz z zestawieniami	85
B. Techniczne opracowanie i zestawienie planu urządzenia gospodarstwa leśnego	86
I. Część ogólna	
1. Ogólne opisanie obecnego stanu lasu	86
2. Podstawy przyszłej gospodarki	87
3. Ogólny plan zagospodarowania lasu	94
II. Szczegółowy plan gospodarczy na najbliższy okres gospodarczy	102
III. Załączniki do planu	102
1. Szczegółowe dane inwentaryzacji lasu	103
2. Mapy	103
C. Ewidencja i kontrola czynności gospodarczych	103
D. Rewizje urządzania gospodarstwa leśnego	104